

ALKOHOLI JA VANHUSTEN TAPATURMAT

SGF symposium 24.3.2006

Ilona Nurmi-Lüthje, FT

Tutkimus

- vain vähän tutkittu aihe vanhuksilla
- vain muutama satunnaistettu tutkimus
- vanhuksilla enemmän tutkittu vammojen (murtumien) ja alkoholin kuin tapaturmien ja alkoholin yhteyttä
- alkoholin käyttö yleensä potilaiden itse ilmoittamana –luotettavuus?
- ristiriitaisia tuloksia

Alkoholi ja tapaturmat

- yli 60 vuotiaiden naisten sairaalahoitoa vaativaan tai kuolemaan johtavan kaatumisen vaaraa lisäsivät:
 - runsas alkoholinkäyttö RR=2.1 (1.05-4.32)
 - hypnoottien/sedatiivien käyttö RR=1.5 (1.03-2.19)

(Stenbacka ym.2002, ruotsalainen väestötutkimus)

Alkoholin käyttö ja lonkkamurtumat

- 14 tai enemmän drinkkejä viikossa ei nostanut miesten lonkkamurtumariskiä (Grisso ym.1997)
- Johnell ym. 1995 eivät pystyneet osoittamaan yhteyttä naisten alkoholin käytön ja lonkkamurtuman välillä
- kohtuullinen alkoholin käyttö oli yhteydessä pienentyneeseen lonkkamurtumariskiin (Suzuki ym.1997)
- kohtuullinen alkoholin käyttö oli yhteydessä parempaan luun laatuun ja vähempiin murtumiin (Feskanich ym.1999,Rapuri ym.2000,Baron ym.2001)

Runsas käyttö ja lonkkamurtumat

- säännöllinen alkoholin käyttö melkein kaksinkertaisti lonkkamurtumariskin japanilaisilla (Fujiwara ym.1997)
- runsas alkoholin käyttö lisäsi lonkkamurtuman vaaraa alle 65 v.naisilla (RR 1.54) ja miehillä (RR 1.26) (Felson ym.1988)
- kööpenhaminalaisilla lievä tai kohtuullinen alkoholin käyttö (miehillä max 27, naisilla max 13 drinkkiä/viikko) ei ollut yhteydessä lonkkamurtumaan. Miesten riski kasvoi selvästi annosten lisääntyessä (Høidrup ym.1999)

Lonkkamurtumapotilaan käypä hoito

- ”Alkoholin käytön merkityksestä kaatumisiin ja lonkkamurtumiin ei ole selkeää tutkimusnäyttöä, joskin kliinisen kokemuksen perustella näihin saattaisi olla”
- näytönaste C

(Lonkkamurtumapotilaan käypä hoito- työryhmä
Duodecim 2006)

Lonkkamurtumapotilaiden alkoholinkäyttö kuusi vuotta sitten Pohjois-Kymenlaaksossa

- ajalla 1.1.1999-31.1.2000 (13kk) Kuusankosken aluesairaalaan akuutin lonkkamurtuman takia hoitoon tulleet potilaat (n=106)
- potilaat, joiden epäiltiin olevan alkoholin vaikutuksen alaisena, puhallutettiin hoitoon tullessa (alkometri)
- 5% potilaista oli alkoholin vaikutuksen alaisia
(Narinen, Nurmi, Lüthje, Tanninen: Reisiluun yläosan murtumapotilaiden hoitotulokset, selviytyminen ja kustannukset vuoden aikana Pohjois-Kymenlaaksossa. Kymenlaakson sairaanhoitopiirin julkaisuja A1/2001)

Lonkkamurtumapotilaiden alkoholin käyttö Päijät-Hämeessä ja Pohjois-Kymenlaaksossa v.2003-2004

Kaukonen JP, Nurmi-Luthje I, Luthje P, Naboulsi H,
Tanninen S, Kataja M, Kallio ML, Leppilampi M.
Acute alcohol use among patients with acute hip
fractures: a descriptive incidence study in southeastern
Finland

Alcohol & Alcoholism 2006 Mar 1; [Epub ahead of print]
PMID: 16510531 [PubMed - as supplied by publisher]

Aineisto

- 223 lonkkamurtumapotilasta prospektiivisesti
 - Päijät-Hämeen keskussairaala (n=120) 1.2.2003 ->(12kk)
 - Kuusankosken aluesairaala (n=103) 1.2.2003 ->(15kk)
- rekrytointi: Päijät-Häme 47%
Kuusankoski 87%
- Päijät-Hämeen poisjääneiden ja mukaan tulleiden sukupuolijakaumassa ei eroa, mutta poisjääneet miehet jnkv nuorempia kuin mukaan tulleet (69 v vs.74 v) ($p<0.05$), naisilla ei iässä eroa

Aineisto

- naisia 71%
- keski-ikä: naiset 81 vuotta, miehet 73 vuotta (p<0.001)
- kysyttiin alkoholin käyttö 24 h ennen murtumaa
- mitattiin seerumin alkoholi (S-EtOH) hoitoon tullessa
- myös seerumin D-vitamiinipitoisuus [S-25(OH)D] sekä seerumin ja virtsan bentsodiatsepiinit mitattiin hoitoon tullessa
- ei eroja sairaaloiden välillä taustamuuttujissa

Potilaiden raportoimat ja seerumista todetut alkoholit sukupuolittain

	Miehet n (%)	Naiset n (%)	Yhteensä n (%)	p
Raportoitu (n=223)	14 (22)	11 (7)	25 (11)	p<0.05
Todettu (n=222)	12 (19)	25 (16)	37 (17)	n.s.

Potilaiden raportoimat ja seerumista todetut alkoholit sairaaloittain

	Päijät-Häme	Kuusankoski	Yhteensä	p
Raportoitu (n=223)	n (%)	n (%)	n (%)	
kyllä	13 (11)	12 (12)	25 (11)	
ei	104 (87)	85 (82)	189 (85)	
ei tietoa	3 (2)	6 (6)	9 (4)	n.s.
Todettu (n=222)	8 (6,7)	29 (28,4)	37 (16,7)	p<0.001

Tuloksia

- ikä oli yhteydessä ilmoitettuun alkoholinkäyttöön: ikäluokka 65-74 v. muita enemmän ($p < 0.0001$)
- alkoholipositiivisilla oli jonkun verran enemmän aiempia murtumia kuin muilla ($p < 0.05$)
- alkoholipositiiviset käyttivät vähemmän lääkkeitä kuin muut ($p < 0.01$)

Alkoholi ja bentsodiatsepiinit (BZD)

- seerumin BZD oli positiivinen 37 %:lla (83/223) ja BZD ja/tai BZD:n tapaan vaikuttavia unilääkkeitä käytti 51%
- 17 % :lla (14/83) niistä, joilla seerumin BZD oli positiivinen, myös seerumin alkoholitulo oli positiivinen
- kaikki yhtä lukuunottamatta olivat Kuusankosken aluesairaalan potilaita

Päätelmät

- alkoholin käyttö tässä ikäryhmässä on melko yleistä
- naiset salasivat alkoholinkäyttöään
- alueelliset erot suuret: Pohjois-Kymenlaaksossa yllättävän suuri frekvenssi
- Päijät –Hämeen keho rekrytointi kuitenkin saattanut vaikuttaa Lahden tuloksiin (nuoremmat miehet jääneet pois)
- vanhuksilla BZD:n käyttö yleistä, sekakäyttö alkoholin kanssa (Pohjois-Kymenlaakso) huono yhdistelmä

Samasta 223 lonkkamurtumapotilaan aineistosta valmistuneet seerumin D-vitamiinipitoisuutta ja seerumin ja virtsan bentsodiatsepiinipitoisuutta koskevat julkaisut

- Nurmi I, Kaukonen JP, Luthje P, Naboulsi H, Tanninen S, Kataja M, Kallio ML, Leppilampi M. Half of the patients with an acute hip fracture suffer from hypovitaminosis D: a prospective study in southeastern Finland.
Osteoporos Int. 2005 Dec;16(12):2018-24. Epub 2005 Aug 24.
PMID: 16133642 [PubMed - in process]
- Nurmi-Luthje I, Kaukonen JP, Luthje P, Naboulsi H, Tanninen S, Kataja M, Kallio ML, Leppilampi M.
Use of Benzodiazepines and Benzodiazepine-Related Drugs among 223 Patients with an Acute Hip Fracture in Finland : Comparison of Benzodiazepine Findings in Medical Records and Laboratory Assays.
Drugs Aging. 2006;23(1):27-37.
PMID: 16492067 [PubMed - in process]

Alkoholikuolemat maakunnittain 1999-2003 (5v)

Maakunta	kuolleisuus 1/100 000 as.
Koko maa	28,6
Uusimaa	28,3
Itä-Uusimaa	21,1
Kanta-Häme	33,8
Päijät-Häme	27,9
Kymenlaakso	44,2
Etelä-Karjala	34,4

PYLL-indeksi ja tulevaisuus

- useissa Pohjois-Kymenlaakson kunnissa ennenaikaisesti menetettyjen elinvuosien (PYLL, Potential years of life lost) suurimmat syyt ovat alkoholi ja liikennetapaturmat (Vohlonen, PYLL-seminaari, Kuusankoski 8.3.2006)
-
- kosteat ikäluokat vanhenevat
 - irtisanomiset-(kausi)työttömyys-käyttäytymiskulttuuri